

بررسی مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی دانشجویان غیربومی دانشگاه یزد و ارائه راهکارهای مناسب برای رفع آنها

صفر مهران‌فر

عضو هیات علمی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه یزد

چکیده

تعداد زیادی دانشجو در دانشگاه‌های کشور در حال تحصیل هستند و هزینه سرانه تحصیل آنان برای کشور بسیار زیاد است. از این رو، این دانشجویان باید از تسهیلات آموزش عالی بهره‌مند باشند و برای کار و تولید در جامعه آماده گردند. این دانشجویان دو گروه هستند. گروهی دانشجوی بومی که در حین تحصیل در میان خانواده خود زندگی می‌کنند و با همکاری خانواده مشکلاتشان برطرف می‌گردد اما گروهی دیگر دانشجویان غیربومی و دور از خانواده خود هستند و ممکن است در محل تحصیل با مشکلات زیر روبه‌رو باشند:

- عدم تجانس فرهنگی با محیط جغرافیایی و فرهنگی محل تحصیل
- دوری از خانواده و مسایل ناشی از آن
- هزینه زیاد زندگی و تحصیل
- کمبود امکانات و حمایت‌های مالی
- کمبود امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی در دانشگاه
- کمبود امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی در شهر محل تحصیل

روش تحقیق

اطلاعات پژوهشی با روش پیمایشی (Survey) جمع آوری شده است و با روش تجزیه و تحلیل آماری، برنامه SPSS و آزمون T-TEST تجزیه و تحلیل گردیده است. واژه‌های کلیدی: دانشجوی غیربومی، مشکلات فرهنگی، مشکلات اجتماعی، امکانات فرهنگی، امکانات اجتماعی، ناسازگاری فرهنگی، تجانس فرهنگی، شوک فرهنگی، مشکلات دانشجویی.

مقدمه

یکی از مشکلات دانشگاه‌ها مربوط به مسائل دانشجویان است و دانشجویان غیربومی که تعدادشان در دانشگاه‌ها بیشتر از دانشجویان بومی است دارای مسایل و مشکلات بیشتری هستند، زیرا دانشجویان بومی بیشتر مشکلات خود را با کمک خانواده برطرف می‌نمایند اما دانشجویان غیربومی باید به تنهایی با همه مشکلات مبارزه نمایند. دانشجوی غیربومی کسی است که از منطقه‌ای به منطقه دیگر برای تحصیل عزیمت می‌نماید. بنابراین یک مهاجر محسوب می‌گردد و هر شخص مهاجر متشکل از سه جزء نظام شخصیتی، فرهنگی و اجتماعی مرتبط است. نظام شخصیتی مهاجر با کنش فردی او ارتباط دارد و راهنمای کنش‌های فردی و روانی او است. نظام فرهنگی مهاجر متشکل از ارزشها، زبان، هنر و سبک زندگی او و راهنمای رفتارهای او است و نظام اجتماعی مهاجر راهنمای او در زمینه حفظ الگوهای گذشته، پذیرش الگوهای جدید و اختصاص وسایل لازم برای رسیدن به هدف‌های مطلوب و اجتماعیش و مقابله او با جریان‌های اجتماعی مخالف است. یک دانشجوی غیربومی و مهاجر با این سه نظام ارزشی شکل گرفته در محیط اجتماعی گذشته‌اش، در محیط اجتماعی جدید قرار می‌گیرد و اگر ارزشهای محیط اجتماعی قدیم و جدید او با هم سنخیت نداشته باشند او نمی‌تواند با محیط جدید به مبادله ارزش‌ها پردازد و با محیط محل تحصیل خود سازگار و هم‌نوا گردد و این عدم سازگاری باعث کشمکش‌های فکری در او می‌شود و اگر شدت یابد باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای او می‌گردد. دانشجوی غیربومی و مهاجر وقتی در منطقه محل تحصیل خود قرار می‌گیرد ممکن

است با فرهنگ و آداب و رسوم آن منطقه کاملاً آشنا نباشد و احتمال دارد که با فرهنگ آن منطقه سازگاری نداشته باشد. این عدم سازگاری فرهنگی باعث ایجاد مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای او می‌گردد و این مشکلات ممکن است در وضعیت تحصیلی، روحی و اجتماعی او تأثیر منفی داشته باشد. هدف اصلی مقاله حاضر، ارائه گزارشی از یافته‌های پژوهشی مرتبط با مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی دانشجویان غیربومی دانشگاه یزد است. در این راستا مسائل عمده زیر و راه کارهای مناسب برای رفع مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی دانشجویان غیربومی مورد توجه قرار گرفته است:

- نقش عدم تجانس فرهنگی دانشجویان غیربومی با فرهنگ محل تحصیل در ایجاد مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان:

اگر دانشجوی غیربومی با فرهنگ محل تحصیل خود سازگار نباشد با محیط اجتماعی جدید ارتباط برقرار نمی‌نماید و در محدوده ارزشهای شخصی خود زندانی می‌شود و زمینه افسردگی روحی، افت تحصیلی و ناهنجاری‌های اجتماعی برای او فراهم می‌گردد.

- نقش کمبود امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی محل تحصیل دانشجویان غیربومی در ایجاد مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان:

اگر امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی دانشگاه و شهر محل تحصیل کم باشد دانشجو نمی‌تواند از اوقات فراغت خود استفاده مطلوب بنماید در نتیجه زمینه بروز ناهنجاری‌های اجتماعی برای او فراهم می‌گردد.

- نقش هزینه‌های زیاد زندگی و کمبود امکانات مالی دانشجویان غیربومی در ایجاد مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی آنان:

اگر دانشجو با مشکلات مالی روبرو گردد و نتواند از حداقل امکانات زندگی و تحصیل برخوردار شود، زمینه بروز مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای او فراهم می‌گردد.

- نقش گزینش دانشجوی غیربومی برای هر دانشگاه از مناطق جغرافیایی مشابه و همفکر با مردم محل آن دانشگاه در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان

غیر بومی:

اگر دانشجوی غیربومی از مناطق جغرافیایی و فرهنگی مشابه با محل تحصیل او انتخاب گردد دانشجوی با دوگانگی فرهنگی مواجه نمی‌گردد و مشکلات او کاهش می‌یابد.

- نقش جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان با مسئولین دانشگاه در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان:

اگر مسئولین دانشگاه جلسات پرسش و پاسخ با دانشجویان داشته باشند و دانشجویان مشکلات تحصیلی، معیشتی، تفریحی و اجتماعی خود را مطرح نمایند بیشتر مشکلات آنان توسط استادان، کارکنان و مسئولین دانشگاه قابل حل است و دانشجویان با مشکلات کمتری روبه‌رو خواهد شد.

- نقش برگزاری اردوی تفریحی و تامین امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان غیربومی:

اگر اردوی تفریحی برای دانشجویان برگزار گردد و امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی برای آنان فراهم شود دانشجویان اوقات فراغت خود را به صورت شایسته می‌گذرانند و با افسردگی روحی مواجه نخواهند شد.

- روحیه مذهبی مردم یزد: مردم یزد دارای فرهنگ مذهبی و معتقد به احکام و مناسک مذهبی هستند.

- محیط جغرافیایی یزد: محیط جغرافیایی یزد دارای آب و هوا و طبیعت خشک و کویری است.

- تجانس فرهنگی: تجانس یعنی همجنس بودن (محمدعلی داعی‌الاسلام، ۱۳۶۲) و فرهنگ یعنی معرفت و تجانس فرهنگی یعنی همجنس و همرنگ بودن معرفت و فرهنگ دو فرد و دو گروه.

- عدم تجانس فرهنگی: یعنی معرفت و فرهنگ دو فرد و دو گروه همجنس و همرنگ نیست.

چارچوب نظری

دانشجوی غیربومی یک مهاجر است زیرا «مهاجرت به عنوان تغییر مکانی دائم یا موقت تلقی می شود.» (عبدالعلی لهسایی زاده، ۱۳۶۸، ص ۶۰) و انسان مهاجر وقتی «وارد محیط اجتماعی جدیدی می شود دچار ناراحتی هایی می گردد که به شوک فرهنگی معروف است.» (محمد مهدی صالحی، ۱۳۵۲، ص ۳۸) و هرگاه «کسی یک مدت طولانی در میان مردمی که دارای زبان، ارزشها، رفتارها، سیستم کاری و آداب و رسوم اجتماعی متفاوت هستند زندگی کند خسته می شود و دیر یا زود می فهمد که شاد و خوشحال نیست و اغلب افسرده است و حتی ممکن است عصبانی باشد» (Dianne, 2000, p.1) و به وسیله این شوک فرهنگی اختلالاتی در رفتار شخص مهاجر به وجود می آید که «ناشی از نداشتن یک تصویر از خود متناسب با شرایط محیط جدید است. برای خود فرد معلوم نیست که جامعه جدید او را چگونه می بیند و در روابط اجتماعی، دیگران چه انتظاراتی از او دارند» (اسماعیل حقیقی، ۱۳۷۶، ص ۴۷).

مهاجر در جامعه مقصد به صورت فرد متمایز باقی می ماند و با آن که تلاش می کند ارزش های جامعه مقصد را تقلید نماید اما به از خود بیگانگی فرهنگی دچار می شود و «از خود بیگانگی با بروز انحرافات رفتاری رابطه دارد ... و می تواند در مواردی زمینه را برای بروز برخی از انحرافات اجتماعی هموار کند» (منوچهر محسنی، ۱۳۷۶، ص ۲۹۱) و همه نابسامانی ها، کنجروی ها و انحرافات اجتماعی همه حاصل این از خود بیگانگی در محیط جدید است. مهاجر ارزش های جامعه مقصد را در خود درونی نمی کند و در «بسیاری موارد به دور خود یک دیوار فرهنگی می کشد» (عبدالعلی لهسایی زاده، ۱۳۶۸، ص ۱۳).

مهاجری که نتواند با محیط جدید خود را وفق دهد مسلماً با محیط جدید سازگار نخواهد بود و تلاش می کند با ایجاد ارتباط با محیط مبدأ در مقابل فرهنگ جدید مقاومت کند و با ارزش های این محیط به مقابله برخیزد و به هنجارشکنی روی می آورد. یک شخص مهاجر متشکل از سه جزء مرتبط است که عبارتند از نظام شخصیتی، فرهنگی و اجتماعی.

الف) نظام شخصیتی: نظام شخصیتی فرد با کنش فردی ارتباط دارد و راهنمای کنش

او در سطح فرد و روان اوست.

(ب) نظام فرهنگی: نظام فرهنگی فرد متشکل از ارزش‌ها، زبان، هنر و سبک زندگی اوست.

(ج) نظام اجتماعی: نظام اجتماعی فرد راهنمای کنش او در جمع است و کارش الگوبابی، حفظ الگوها، تخصیص وسایل لازم برای رسیدن به هدف‌های مطلوب، حصول هدف‌های جمعی و مقابله با کنش‌های ناشی از جریان‌های اجتماعی است. یک شخص مهاجر دارای شخصیت خاصی است که از تجربه‌های اجتماعی او در محیط مبدأ شکل گرفته است و دارای یک نظام فرهنگی است که براساس ارزش‌ها و هنجارهای محیط مبدأ نهادینه شده است و دارای یک نظام اجتماعی است که با الگوها و مطلوب‌های محیط اجتماعی مبدأ به وجود آمده است و شخص مهاجر با این سه نظام در محیط مقصد قرار می‌گیرد که ممکن است این دو محیط چندان سختی با هم نداشته باشند به ویژه اگر مسافت مبدأ و مقصد زیاد باشد؛ زیرا «هرچه مسافت مبدأ و مقصد مهاجر بیشتر باشد هزینه حمل و نقل، ارتباطات و غیره زیاد می‌شود و مبادله مهاجرین کمتر است» (عبدالعلی لهسایی‌زاده، ۱۳۶۸، ص ۹۶) بدین ترتیب کسانی که از مناطق دور به یک دانشگاه می‌روند کمتر می‌توانند به مبادله با محیط اجتماعی جدید پردازند بنابراین آنان در دیوار فرهنگی بزرگتری محصور خواهند شد و بیشتر به هنجارشکنی روی خواهند آورد و این پیامدها بر سه نظام یعنی نظام شخصیتی فرد مهاجر یا نظام اجتماعی مهاجران، نظام اجتماعی محیط مبدأ و نظام اجتماعی محیط مقصد اثر می‌گذارد. بیشترین اثر و پیامد مهاجرت بر روی فرد مهاجر و محیط مقصد است زیرا مهاجر نمی‌تواند با محیط زندگی خود سازگار و هم‌نوا گردد و این عدم سازگاری باعث بروز اختلالات و انحرافات در شخصیت شخص مهاجر می‌گردد و «فرد نمی‌تواند خود را با شرایط اجتماعی جدید تطبیق دهد و کشمکش‌های فکری در شخص به وجود می‌آید که اگر شدت یابد به ناهنجاری‌های اجتماعی و اختلالات شخصیتی منجر می‌شود» (سیف‌الله سیف‌اللّهی، ۱۳۶۷، ص ۲۹۵).

هنجارهای اجتماعی قواعد رفتاری هستند که مشخص می‌کنند مردم در شرایط معینی چگونه رفتاری باید داشته باشند. و اگر این هنجارها در جامعه رعایت نگردند

ناهنجاری‌های اجتماعی و انحرافات اجتماعی در جامعه رواج می‌یابند. انحرافات اجتماعی رفتارهایی هستند که مورد تأیید جامعه نیستند و بار منفی دارند و «انحرافات اجتماعی همان مسأله اجتماعی و آسیب‌شناسی اجتماعی هستند» (منوچهر محسنی، ۱۳۷۶، ص ۲۸۳).

بدین ترتیب مسائل اجتماعی و مشکلات اجتماعی با انحرافات اجتماعی ارتباط نزدیکی دارند و برای کاهش مشکلات اجتماعی باید زمینه بروز انحرافات اجتماعی را از بین برد تا افراد جامعه با رفتارهای صحیح اجتماعی به هنجارهای اجتماعی مقید باشند، ارزش‌های اجتماعی محترم شمرده شوند و جامعه براساس هنجارها و ارزش‌های خود به سوی توسعه و پیشرفت حرکت نماید.

پرسشهای پژوهش

- آیا عدم تجانس فرهنگی دانشجویان غیربومی با فرهنگ مردم محل تحصیلشان باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای آنان می‌گردد؟
- آیا کمبود امکانات تفریحی، فرهنگی و ورزشی محل تحصیل دانشجویان غیربومی باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای آنان می‌گردد؟
- آیا هزینه‌های زیاد زندگی و کمبود امکانات مالی دانشجویان باعث مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی برای آنان می‌گردد؟
- آیا گزینش دانشجوی غیربومی برای هر دانشگاه از مناطق جغرافیایی مشابه و هم فکر با مردم محل آن دانشگاه باعث کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی این دانشجویان می‌گردد؟
- آیا برگزاری اردوی تفریحی، جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان غیربومی با مسؤولین دانشگاه و تأمین امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی برای آنان باعث کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان می‌گردد؟

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش دانشجویان غیربومی دانشگاه یزد هستند. این دانشگاه در

نیمسال اول سال تحصیلی ۸۰-۱۳۷۹ دارای ۶۲۲۸ نفر دانشجو بوده است که تعداد ۲۲۹۳ نفر دانشجوی بومی و تعداد ۳۳۶۵ نفر دانشجوی غیربومی بوده‌اند و تعداد ۵۷۰ نفر دانشجو آدرس محل سکونت خانواده خود را ذکر نکرده‌اند (اداره کل آموزش، ۱۳۸۰). بنابراین بومی و غیربومی بودن آنان مشخص نبوده است در نتیجه جامعه آماری این پژوهش ۳۳۶۵ نفر دانشجوی غیربومی دانشگاه یزد هستند که در سال تحصیلی مذکور به صورت روزانه و شبانه مشغول به تحصیل بوده‌اند.

حجم نمونه

از آن جا که تعداد دانشجویان غیربومی دانشگاه یزد زیاد است نمی‌توان برای جمع‌آوری اطلاعات با همه آنان مصاحبه کرد و یا برای همه آنان پرسشنامه ارسال نمود بنابراین لزوماً از روش نمونه‌گیری استفاده شده است و برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران به شرح زیر استفاده گردیده است:

$$n = \frac{NT^2PQ}{ND^2 + T^2PQ}$$

n = حجم نمونه

N = جامعه آماری (۳۳۶۵)

P = دانشجویانی که دارای صفت غیربومی نیستند (۰/۴۸)

Q = دانشجویانی که دارای صفت غیربومی هستند (۰/۵۲)

D = فاصله اطمینان (۰/۰۶)

T = ضریب اطمینان (۱/۹۶)

$$n = \frac{3365 \times (1/96)^2 \times 0/48 \times 0/52}{3365 \times (0/06)^2 + (1/96)^2 \times 0/48 \times 0/52} = \frac{3225}{13/07} = 246/74$$

اما برای اینکه نتایج تحقیق از اطمینان بیشتری برخوردار باشد ده درصد دانشجویان غیربومی یعنی ۳۳۹ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شده‌اند که به صورت تصادفی سیستماتیک انتخاب گردیده‌اند و جدول زیر تعداد نمونه‌های انتخاب شده از دانشجویان استان‌های کشور را نشان می‌دهد.

جدول شماره (۱): توزیع فراوانی نمونه‌های انتخاب شده از دانشجویان استان‌های کشور

ردیف	نام استان	علوم انسانی	علوم پایه	مهندسی	تجربین	هنر و معماری	زبان	تربیت	جمع نمونه
۱	آذربایجان شرقی	۱	—	۱	—	۱	۱	۲	۳
۲	آذربایجان غربی	۱	—	۱	—	—	۱	۱	۲
۳	اردبیل	۱	—	—	—	—	—	۱	۱
۴	اصفهان	۲۹	۳۶	۱۱	۶	۳	۲۲	۲۳	۸۵
۵	ایلام	۲	۱	۲	۱	—	۲	۶	۸
۶	بوشهر	۱	۱	—	—	—	۱	۱	۲
۷	تهران	۷	۸	۲۷	۲	۵	۱۹	۳۰	۴۹
۸	چهارمحال و بختیاری	۵	۲	۲	۲	۱	۷	۹	۱۶
۹	خراسان	۱۲	۲	۷	۳	۳	۱۱	۱۶	۳۷
۱۰	خوزستان	۷	۲	۶	۱	۲	۸	۱۰	۱۸
۱۱	زنجان	۱	—	—	—	—	۱	—	۱
۱۲	سمنان	—	—	۱	—	۱	۱	۱	۲
۱۳	سیستان و بلوچستان	—	—	۱	—	۱	۱	۱	۲
۱۴	فارس	۳۳	۷	۱۱	۲	۳	۳۲	۲۵	۵۷
۱۵	قزوین	—	—	۱	—	—	۱	—	۱
۱۶	قم	۱	۱	۲	—	۱	۲	۳	۵
۱۷	کردستان	۱	—	—	—	—	—	۱	۱
۱۸	کرمان	۸	۲	۲	۲	۱	۱۰	۵	۱۵
۱۹	کرمانشاه	۲	۱	۱	۱	۱	۳	۳	۶
۲۰	کهگیلویه و بویراحمد	۱	۱	—	—	—	۱	۱	۲
۲۱	گلستان	—	۱	۱	۱	—	۱	۲	۳
۲۲	گیلان	۲	۱	۱	۱	۱	۳	۳	۶
۲۳	لرستان	۲	۱	۴	۱	۱	۵	۶	۱۱
۲۴	مازندران	۲	۱	۲	۱	۱	۳	۳	۷
۲۵	مرکزی	۱	—	۱	—	—	۱	۱	۲
۲۶	هرمزگان	۲	—	۱	—	۱	۲	۲	۴
۲۷	همدان	—	—	۱	۱	—	۱	۱	۲
۲۸	دانشجویان خارجی	—	—	۱	—	—	۱	—	۱
	جمع	۱۲۷	۷۰	۹۰	۲۵	۲۷	۱۶۱	۱۷۸	۳۳۹

روش نمونه‌گیری

نمونه‌ها با روش نمونه‌گیری تصادفی سیستماتیک انتخاب شده‌اند.

روش تحقیق

ادبیات تحقیق، مبانی نظری و کلیات طرح با استفاده از روش مطالعه کتابخانه‌ای و با مراجعه به منابع، کتابها و پژوهش‌های مختلف و با فیش‌برداری تدوین گردیده است. اما روش کلی این طرح، پیمایشی (Survey) بوده است که با استفاده از پرسشنامه اطلاعات لازم جمع‌آوری گردیده است.

پیش‌تست (Pre-Test)

پرسشنامه مقدماتی پژوهش با سؤالات باز و بسته در اختیار دانشجویان غیربومی قرار گرفته است. این دانشجویان نظرات خود را در مورد پرسشنامه و مشکلات خود در سؤالات باز مطرح نموده‌اند و براساس این نظرها و پیشنهادها تعدادی از سؤالات پرسشنامه تغییر کرده و تعدادی سؤال جدید طرح گردیده است.

روش جمع‌آوری اطلاعات

جمع‌آوری اطلاعات از طریق روش‌های مشاهده، مصاحبه، پرسشنامه و فیش‌برداری انجام شده است.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات

پرسشنامه و فیش مهم‌ترین ابزار تهیه اطلاعات این طرح هستند.

اعتبار و روایی پرسشنامه

برای تعیین اعتبار و روایی محتوای پرسشنامه از نظر ۱۰ نفر از کارشناسان و دانشجویان غیربومی استفاده شده است و با استفاده از روش ضریب همبستگی اسپیرمن میزان توافق بین دو درجه‌بندی کارشناسان و دانشجویان غیربومی ضریب ۸۱ درصد به دست آمده است که حاکی از روایی پرسشنامه است.

اعتماد و پایایی پرسشنامه

برای تعیین پایایی پرسشنامه از روش دو نیمه کردن (فرد و زوج نمودن) استفاده شده است و با استفاده از آزمون (one - way ANOVA) پایایی پرسشنامه تعیین گردیده و نتایج آن در جدول شماره (۲) آمده است.

جدول شماره (۲): آزمون پایایی پرسشنامه

نتایج تجزیه و تحلیل ANOVA در جدول زیر بیانگر آن است که تفاوت معنی دار بین دو گروه پاسخگویان وجود ندارد و پایایی پرسشنامه در سطح $0/05$ مورد تأیید است.

ANOVA

		<i>Sun of squares</i>	<i>df</i>	<i>Mean Square</i>	<i>F</i>	<i>Sig</i>
فرضیه ۱	<i>Between Groups</i>	23.105	1	23.105	1.130	.289
	<i>Within Groups</i>	6563.372	321	20.447		
	<i>Total</i>	6586.477	322			
فرضیه ۲	<i>Between Groups</i>	29.220	1	29.220	.420	.518
	<i>Within Groups</i>	21658.448	311	69.641		
	<i>Total</i>	21687.668	312			
فرضیه ۳	<i>Between Groups</i>	4.126	1	4.126	.174	.677
	<i>Within Groups</i>	7029.431	296	23.748		
	<i>Total</i>	7033.557	297			
فرضیه ۴	<i>Between Groups</i>	11.869	1	11.869	.885	.348
	<i>Within Groups</i>	4332.181	323	13.412		
	<i>Total</i>	4344.049	324			
فرضیه ۵	<i>Between Groups</i>	45.938	1	45.938	.705	.402
	<i>Within Groups</i>	20984.716	322	65.170		
	<i>Total</i>	21030.654	323			

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

برای تجزیه و تحلیل اطلاعات و داده‌ها از روش تجزیه و تحلیل آماری، برنامه SPSS و آزمون T-Test استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

الف) توصیف ویژگی‌های جامعه آماری

اطلاعات به دست آمده از ۳۳۳ پرسشنامه دریافتی از پاسخگویان بیانگر آن است که:

- ۵۳/۲ درصد پاسخگویان مرد و ۴۶/۸ درصد آنان زن هستند.

- ۹۰/۱ درصد پاسخگویان مجرد و ۵/۴ درصد آنان متأهل هستند و ۴/۵ درصد آنان به سؤال پاسخ نداده‌اند.

- ۱۱/۱ درصد پاسخگویان متولد سال ۱۳۵۷، ۱۹/۲ درصد آنان متولد سال ۱۳۵۸، ۱۶/۲ درصد آنان متولد سال ۱۳۵۹، ۲۴/۹ درصد آنان متولد سال ۱۳۶۰ و ۱۴/۷ درصد آنان متولد سال ۱۳۶۱ هستند و متولدین بقیه سال‌ها درصد ناچیزی را تشکیل می‌دهند.

- ۱/۵ درصد خانواده پاسخگویان دارای وضعیت اقتصادی عالی، ۳۱/۸ درصد آنان دارای وضعیت خوب، ۵۹/۸ درصد آنان دارای وضعیت متوسط و ۴/۸ درصد دارای وضعیت ضعیف هستند و ۲/۱ درصد به سؤال پاسخ نداده‌اند.

- در مورد میزان سازگاری دانشجویان با فرهنگ مردم یزد، ۱۶ درصد پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، ۳۷/۲ درصد آنان گزینه متوسط و ۴۶/۸ درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد میزان سازگاری دانشجویان با روحیه مذهبی مردم یزد، ۳۱ درصد پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، ۳۵/۹ درصد آنان گزینه متوسط و ۳۳/۱ درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد نقش عدم سازگاری دانشجویان با فرهنگ مردم یزد در ایجاد مشکلات فرهنگی و اجتماعی، ۲۶/۷ درصد پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، ۲۴/۶

درصد آنان گزینه متوسط و $48/7$ درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.
- در مورد سازگاری دانشجویان با محیط جغرافیایی یزد، $9/3$ درصد پاسخگویان
گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، 28 درصد آنان گزینه متوسط و $62/6$ درصد آنان گزینه‌های
کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد میزان رضایت دانشجویان از امکانات تفریحی دانشگاه یزد، $5/4$ درصد
پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، $17/2$ درصد آنان گزینه متوسط و $77/4$
درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد میزان رضایت دانشجویان از امکانات تفریحی شهر یزد، 4 درصد
پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، $12/5$ درصد آنان گزینه متوسط و $83/5$
درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد میزان رضایت دانشجویان از امکانات ورزشی دانشگاه یزد، $9/1$ درصد
پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، 27 درصد آنان گزینه متوسط و $63/9$ درصد
آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد میزان رضایت دانشجویان از امکانات ورزشی شهر یزد $3/4$ درصد
پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، $18/4$ درصد آنان گزینه متوسط و $78/2$
درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد میزان رضایت دانشجویان از امکانات فرهنگی دانشگاه یزد، 13 درصد
پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، 41 درصد آنان گزینه متوسط و $41/1$ درصد
آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد میزان رضایت دانشجویان از امکانات فرهنگی شهر یزد، $7/6$ درصد
پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، $24/7$ درصد آنان گزینه متوسط و $67/7$
درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد نقش کمبود امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی در ایجاد مشکلات
فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان، $51/2$ درصد پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و
زیاد، $24/2$ درصد آنان گزینه متوسط و $24/5$ درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را
انتخاب کرده‌اند.

- در مورد نقش کمک خانواده برای تأمین مخارج زندگی دانشجویان، ۶۹/۸ درصد پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، ۲۰/۹ درصد آنان گزینه متوسط و ۹/۲ درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد درآمد ماهیانه دانشجویان، ۸۸/۷ درصد پاسخگویان گزینه‌های اصلاً و کم، ۳ درصد آنان گزینه متوسط و ۸/۲ درصد آنان گزینه‌های زیاد و خیلی زیاد را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد نقش وام مسکن دانشجویی در تأمین هزینه مسکن دانشجویان، ۴/۱ درصد پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، ۴/۸ درصد آنان گزینه متوسط و ۹۱/۱ درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد نقش وام هزینه تحصیلی در تأمین هزینه‌های زندگی دانشجویان، ۸/۲ درصد پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، ۹/۸ درصد آنان گزینه متوسط و ۸۲ درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد مشکل اقتصادی دانشجویان در دانشگاه، ۳۱/۶ درصد پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، ۲۸/۹ درصد آنان گزینه متوسط و ۳۹/۵ درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد نقش گزینش دانشجو از مناطق سازگار با فرهنگ مردم یزد در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان، ۵۳/۴ درصد پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، ۲۹ درصد آنان گزینه متوسط و ۱۷/۷ درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد نقش کلاسهای توجیهی برای توجیه و آشنا نمودن دانشجویان غیربومی با فرهنگ مردم یزد به منظور کاهش تضاد دانشجویان با فرهنگ مردم یزد و کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان، ۳۰/۵ درصد پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، ۳۳/۵ درصد آنان گزینه متوسط و ۳۶ درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد نقش اردوی تفریحی در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی، ۶۸/۳ درصد پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، ۱۸/۶ درصد آنان گزینه متوسط و

۱۳/۱ درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد نقش جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان با مسؤولین دانشگاه در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان، ۴۶/۱ درصد پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، ۲۲/۳ درصد آنان گزینه متوسط و ۳۱/۶ درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد نقش امکانات ورزشی در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان، ۶۲/۳ درصد پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، ۲۶/۲ درصد آنان گزینه متوسط و ۱۱/۴ درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد نقش امکانات تفریحی در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان، ۷۴/۹ درصد پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، ۱۶/۶ درصد آنان گزینه متوسط و ۸/۵ درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

- در مورد نقش امکانات فرهنگی در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان، ۷۵/۸ درصد پاسخگویان گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد، ۱۹ درصد آنان گزینه متوسط و ۵/۱ درصد آنان گزینه‌های کم و اصلاً را انتخاب کرده‌اند.

(ب) تجزیه و تحلیل داده‌ها

اطلاعات جمع‌آوری شده با برنامه SPSS پردازش شده‌اند و پرسش‌های پژوهش در قالب پنج فرضیه مورد بررسی قرار گرفته‌اند و کلیه فرضیات با آزمون t-test تجزیه و تحلیل گردیده‌اند.

فرضیه اول:

عدم تجانس فرهنگی دانشجویان غیربومی با فرهنگ مردم یزد باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان می‌گردد. شاخص‌های این فرضیه شامل میزان سازگاری دانشجویان با روحیه مذهبی، محیط جغرافیایی و فرهنگ مردم یزد و نقش کمبود شاخص‌های مذکور در ایجاد مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای آنان، است که مورد آزمون قرار گرفته‌اند.

جداول زیر نتایج آزمون فرضیه اول را به شرح ذیل نشان می‌دهند:

- ۱- مقدار P-value آزمون صفر است.
- ۲- تفاوت معنی دار بین متغیر «عدم تجانس فرهنگی دانشجویان غیربومی با فرهنگ مردم یزد» و متغیر «مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان غیربومی» وجود دارد.
- ۳- مقدار میانگین محاسبه شده (۲۳/۲۷۵) بیشتر از میانگین تعیین شده (۲۰) است.
- ۴- فرض H1 قابل قبول است.
- ۵- فرضیه اول تأیید می‌گردد.

جدول شماره (۳): آمار توصیفی فرضیه اول

One - Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
فرضیه ۱	323	23.2755	4.5227	.2517

جدول شماره (۴): آزمون فرضیه اول

	Test Value = 20					
	t	df	Sig (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرضیه ۱	13.016	322	.000	3.2755	2.7805	3.7706

فرضیه دوم

کمبود امکانات تفریحی، فرهنگی و ورزشی باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان می‌گردد.

شاخص‌های این فرضیه شامل میزان رضایت دانشجویان از امکانات تفریحی، ورزشی و فرهنگی شهر و دانشگاه یزد و نقش کمبود شاخص‌های مذکور در ایجاد

مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای آنان است که مورد آزمون قرار گرفته‌اند.

جداول زیر نتایج آزمون فرضیه دوم را به شرح ذیل نشان می‌دهند:

- ۱- مقدار P-value آزمون صفر است.
- ۲- تفاوت معنی دار بین متغیر «کمبود امکانات تفریحی، فرهنگی و ورزشی» و متغیر «مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان غیربومی» وجود دارد.
- ۳- مقدار میانگین محاسبه شده (۴۶/۴۵۶۹) بیشتر از میانگین تعیین شده (۳۵) است.
- ۴- فرض H1 قابل قبول است.
- ۵- فرضیه دوم تأیید می‌گردد.

جدول شماره (۵): آمار توصیفی فرضیه دوم

One - Sample Statistics

	<i>N</i>	<i>Mean</i>	<i>Std. Deviation</i>	<i>Std. Error Mean</i>
فرضیه ۲	313	46.4569	8.3374	.4713

جدول شماره (۶): آزمون فرضیه دوم

	<i>Test Value = 35</i>					
	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>Sig. (2-tailed)</i>	<i>Mean Difference</i>	<i>95% Confidence Interval of the Difference</i>	
					<i>Lower</i>	<i>Upper</i>
فرضیه ۲	24.311	312	.000	11.4569	10.5296	12.5841

فرضیه سوم

هزینه‌های زیاد زندگی و کمبود امکانات مالی دانشجویان باعث مشکلات فرهنگی،

اجتماعی و اقتصادی برای آنان می‌گردد.

شاخص‌های این فرضیه شامل میزان کفایت وام هزینه تحصیلی، وام مسکن، کمک مالی خانواده و درآمد دانشجویان برای مخارج آنان و میزان مشکلات اقتصادی دانشجویان در دانشگاه و نقش این شاخص‌ها در ایجاد مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان است که مورد آزمون قرار گرفته‌اند.

جدول زیر نتایج آزمون فرضیه سوم را به شرح ذیل نشان می‌دهند:

۱- مقدار P-value آزمون $0.07/0$ و کمتر از $0.05/0$ است.

۲- تفاوت معنی‌دار بین متغیرهای «هزینه‌های زیاد زندگی و کمبود امکانات مالی دانشجویان غیربومی» و متغیر «مشکلات فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی دانشجویان غیربومی» وجود دارد.

۳- مقدار میانگین محاسبه شده ($25/7651$) بیشتر از میانگین تعیین شده (25) است.

۴- فرض H_1 قابل قبول است.

۵- فرضیه سوم تأیید می‌گردد.

جدول شماره (۷): آمار توصیفی فرضیه سوم

One - Sample Statistics

	<i>N</i>	<i>Mean</i>	<i>Std. Deviation</i>	<i>Std. Error Mean</i>
فرضیه ۳	298	25.7651	4.8664	.2819

جدول شماره (۸): آزمون فرضیه سوم

	<i>Test Value = 25</i>					
	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>Sig. (2-tailed)</i>	<i>Mean Difference</i>	<i>95% Confidence Interval of the Difference</i>	
					<i>Lower</i>	<i>Upper</i>
فرضیه ۳	2.714	297	.007	.7651	.2103	1.3199

فرضیه چهارم

گزینش دانشجوی غیربومی از مناطق جغرافیایی مشابه و همفکر با مردم یزد و آشنا نمودن این دانشجویان با فرهنگ مردم یزد باعث کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان می‌گردد.

شاخص‌های این فرضیه شامل گزینش دانشجوی غیربومی از مناطق جغرافیایی مشابه و همفکر با مردم یزد و آشنا نمودن دانشجویان با فرهنگ مردم یزد و نقش این شاخص‌ها در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان است که مورد آزمون قرار گرفته‌اند.

جداول زیر نتایج آزمون فرضیه چهارم را به شرح ذیل نشان می‌دهند:

۱- مقدار P-value آزمون ۰/۰۰۱ است و کمتر از ۰/۵ است.

۲- تفاوت معنی‌دار بین متغیرهای «گزینش دانشجوی غیربومی از مناطق جغرافیایی مشابه و همفکر با مردم یزد و آشنا نمودن این دانشجویان با فرهنگ مردم یزد» و متغیر «کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان غیربومی» وجود دارد.

۳- مقدار میانگین محاسبه شده (۹/۲۹۸۵) کمتر از میانگین تعیین شده (۱۰) است.

۴- فرض H_1 قابل قبول است.

۵- فرضیه چهارم تأیید می‌گردد.

جدول شماره (۹): آمار توصیفی فرضیه چهارم

One - Sample Statistics

	<i>N</i>	<i>Mean</i>	<i>Std. Deviation</i>	<i>Std. Error Mean</i>
فرضیه ۴	325	9.2985	3.6616	.2031

جدول شماره (۱۰)، آزمون فرضیه چهارم

	Test Value = 10					
	t	df	Sig (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرضیه ۴	-3.454	324	.001	-.7015	-1.1011	-.3020

فرضیه پنجم

برگزاری اردوی تفریحی، جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان با مسئولین دانشگاه و تأمین امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی برای دانشجویان باعث کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان می‌گردد.

شاخص‌های این فرضیه شامل اردوی تفریحی، جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان با مسئولین دانشگاه و تأمین امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی برای دانشجویان و نقش این شاخص‌ها در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای آنان است که مورد آزمون قرار گرفته‌اند.

جداول زیر نتایج آزمون فرضیه پنجم را به شرح ذیل نشان می‌دهند:

- ۱- مقدار P-value آزمون صفر است.
- ۲- تفاوت معنی دار بین متغیرهای «برگزاری اردوی تفریحی، جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان با مسئولین دانشگاه و تأمین امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی برای دانشجویان» و متغیر «کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان غیربومی» وجود دارد.
- ۳- مقدار میانگین محاسبه شده (۱۷/۳۳۹۵) کمتر از میانگین تعیین شده (۲۵) است.
- ۴- فرض H1 قابل قبول است.
- ۵- فرضیه پنجم تأیید می‌گردد.

جدول شماره (۱۱): آمار توصیفی فرضیه پنجم

One - Sample Statistics

	<i>N</i>	<i>Mean</i>	<i>Std. Deviation</i>	<i>Std. Error Mean</i>
فرضیه ۵	324	17.3395	8.0691	.4483

جدول شماره (۱۲): آزمون فرضیه پنجم

	<i>Test Value = 25</i>					
	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>Sig. (2-tailed)</i>	<i>Mean Difference</i>	<i>95% Confidence Interval of the Difference</i>	
					<i>Lower</i>	<i>Upper</i>
فرضیه ۵	-17.089	323	.000	-7.6605	-8.5424	-6.7786

نتیجه گیری

علم و دانش در جامعه موقعی توسعه می یابد که دانشگاهیان و محیط های دانشگاهی عاری از مشکلات مختلف باشند و آرامش لازم در این محیط ها برقرار باشد. برای تأمین این هدف باید زمینه هایی که باعث بروز این گونه مشکلات می گردند شناسایی و اصلاح گردند. یکی از عوامل مؤثر در مسائل دانشگاهی دانشجویان هستند که باید مشکلات آنان مورد توجه قرار گیرد اما مشکلات دانشجویان غیربومی دانشگاه ها بیشتر است زیرا در محل تحصیل خود تنها و بی یاور هستند بنابراین، دانشگاه ها باید توجه خاصی به رفع مشکلات دانشجویان غیربومی داشته باشند. با توجه به این مسائل، نتایج بررسی های این پژوهش نشان می دهد:

- وضعیت اقتصادی خانواده ۶۶ درصد از پاسخگويان در سطح متوسط وضعيف است.

- ۸۳ درصد پاسخگويان اعتقاد دارند که نقش وام مسکن و وام تحصیلی دانشجویی

در تأمین هزینه مسکن و زندگی آنان ناچیز است زیرا مقدار آنها کم است. بدین ترتیب ملاحظه می‌گردد که دانشجویان غیربومی دارای مشکلات اقتصادی هستند.

- سازگاری بیش از ۸۱ درصد پاسخگویان با فرهنگ، روحیه مذهبی مردم و محیط جغرافیایی محل تحصیل خود در سطح متوسط، کم و اصلاً است. بنابراین، این عدم سازگاری باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان غیربومی می‌گردد.

- رضایت بیش از ۹۲ درصد پاسخگویان از امکانات فرهنگی، ورزشی و تفریحی شهر و دانشگاه یزد در سطح متوسط، کم و اصلاً است در نتیجه اوقات فراغت دانشجویان غیربومی به صورت شایسته تأمین نمی‌گردد.

- ۸۳ درصد پاسخگویان اعتقاد دارند که گزینش دانشجو از مناطق جغرافیایی مشابه با محل تحصیل دانشجو نقش مؤثری در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان غیربومی دارد.

- ۸۶ درصد پاسخگویان اعتقاد دارند که اردوی تفریحی، جلسات پرسش و پاسخ، امکانات ورزشی، فرهنگی و تفریحی نقش مؤثری در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان غیربومی دارند و لازم است این امکانات برای دانشجویان مخصوصاً دانشجویان غیربومی فراهم گردد.

با توجه به نتایج فوق فرضیات پژوهش به شرح زیر تأیید گردیده‌اند:

- عدم تجانس فرهنگی دانشجویان غیربومی با فرهنگ مردم یزد باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان می‌گردد.

- کمبود امکانات تفریحی، فرهنگی و ورزشی باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان می‌گردد.

- هزینه‌های زیاد زندگی و کمبود امکانات مالی دانشجویان باعث مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی برای آنان می‌گردد.

- گزینش دانشجوی غیربومی از مناطق جغرافیایی مشابه و هم‌فکر با مردم یزد و آشنا نمودن این دانشجویان با فرهنگ مردم یزد باعث کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان می‌گردد.

- برگزاری اردوی تفریحی، جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان با مسئولین دانشگاه

و تأمین امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی برای دانشجویان باعث کاهش کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان می‌گردد.

بدین ترتیب ملاحظه می‌گردد که برای ایجاد آرامش در دانشگاه‌ها باید گزینش دانشجو برای هر دانشگاه از منطقه جغرافیایی و فرهنگی مشابه با منطقه آن دانشگاه انجام شود و امکانات ورزشی، فرهنگی و تفریحی برای دانشجویان مخصوصاً دانشجویان غیربومی فراهم و امکانات لازم برای زندگی و تحصیل آنان تأمین و به مشکلات تحصیلی و فرهنگی آنان توجه گردد.

پیشنهاد‌های کاربردی

۱- از آنجا که فرضیه اول یعنی «عدم تجانس فرهنگی دانشجویان غیربومی با فرهنگ مردم یزد باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان می‌گردد» تأیید گردیده شایسته است دانشگاه یزد با انجام تحقیقات لازم تلاش نماید دانشجویانی برای دانشگاه یزد انتخاب گردند که سازگاری فرهنگی و اجتماعی بیشتری با فرهنگ مردم یزد دارند.

۲- از آنجا که فرضیه دوم یعنی «کمبود امکانات تفریحی، فرهنگی و ورزشی باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان می‌گردد» تأیید گردیده است، پیشنهاد‌های زیر ارائه می‌گردد:

الف: امکانات تفریحی شامل پارک‌های مجهز، اردوگاه تفریحی در شهر و استان یزد افزایش یابد و اردوهای تفریحی برای دانشجویان برگزار گردد.

ب: امکانات فرهنگی شامل سینما، تئاتر و کتابخانه در شهر یزد افزایش یابد و اردوهای زیارتی کافی برای دانشجویان برگزار گردد و دانشجویان بیشتری به زیارت عتبات عالیات اعزام گردند و جشنواره‌های علمی، فرهنگی، هنری و مسابقات علمی، فرهنگی، هنری و کلاس‌های فنی و حرفه‌ای، فرهنگی و هنری برای دانشجویان برگزار گردد و به امور فرهنگی، هنری و مراسم دینی و مذهبی مناسب برای دانشجویان توجه شود.

ج: امکانات ورزشی شامل ورزشگاه، باشگاه ورزشی، زمین و وسایل ورزشی در شهر و استان یزد افزایش یابد و امکانات ورزشی دانشگاه یزد تقویت گردد و مسابقات

ورزشی کافی برای دانشجویان برگزار گردد.

۳- از آنجا که فرضیه سوم یعنی «هزینه‌های زیاد زندگی و کمبود امکانات مالی دانشجویان باعث مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی برای آنان می‌گردد» تأیید گردیده است پیشنهادهای ذیل جهت افزایش درآمد دانشجویان و کاهش مشکلات آنان مطرح می‌گردد:

الف: تشکیل تعاونی تخصصی دانشجویی در جامعه: دانشگاه یزد با همکاری گروه تعاون و رفاه اجتماعی دانشگاه و اداره کل تعاون استان یزد برنامه‌ریزی نمایند تا دانشجویان کلیه رشته‌ها با فرهنگ، اصول و نحوه تشکیل تعاونی آشنا گردند و تعاونی تشکیل دهند. مثلاً دانشجویان رشته برق را با تشکیل تعاونی در زمینه‌های مربوط به امور صنعت و خدمات برق آشنا نمایند بدین ترتیب این دانشجویان در حین تحصیل به کارآموزی تخصصی در رشته خود می‌پردازند و وارد بازار کار و صنعت برق می‌شوند و زمینه‌های اشتغال و فعالیت خود را در این صنعت پیدا می‌کنند و تعدادی از این دانشجویان آماده تشکیل تعاونی دانشجویی و غیردانشجویی می‌گردند. انجام این کار چندان مشکل نیست و نتایج خوبی برای جذب فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در کار و تولید جامعه دارد و بیکاری در جامعه کاهش می‌یابد.

ب: تشکیل تعاونی خدماتی دانشجویی در دانشگاه: دانشجویان می‌توانند در حین تحصیل در دانشگاه، تعاونی دانشجویی تشکیل دهند این تعاونی‌ها می‌توانند در دانشگاه در زمینه‌های زیر فعالیت نمایند (وزارت تعاون، اساسنامه تعاونی دانشجویی، ص ۱ و ۲):

- ۱- ایجاد فروشگاه برای تهیه وسایل آموزشی، کمک آموزشی و مصرفی مورد نیاز اعضا
- ۲- احداث و تأمین واحدهای آموزشی، فرهنگی، ورزشی و خدماتی مورد نیاز اعضا

۳- تدارک وسایل نقلیه برای ایاب و ذهاب اعضا

۴- ایجاد و اداره مراکز بهداشتی و درمانی برای ارائه خدمات به اعضا و سایر اقشار

پس از اخذ مجوز

- ۵- انجام فعالیت‌های آموزشی، تحقیقاتی، فنی، مهندسی، مدیریتی و مشاوره‌ای با استفاده از نیروی کار اعضاء
  - ۶- اخذ و اعطای تسهیلات اعتباری به اعضاء
  - ۷- برنامه‌ریزی و سازماندهی تورهای آموزشی، پژوهشی، ورزشی، سیاحتی و زیارتی.
  - ۸- انتشار، خرید و فروش کتابهای درسی و جزوات آموزشی مورد نیاز دانشجویان و بازیافت آنها جهت عرضه مجدد.
  - ۹- تأمین خوابگاه برای دانشجویان به طور استیجاری و انعقاد قراردادهای لازم در حد نیاز و امکانات و اداره آنها.
  - ۱۰- خرید مصنوعات و کارهای دستی اعضاء و فروش و تسهیل فعالیت‌های تولیدی آنان در حدود امکانات با توجه به صلاح و صرفه تعاونی.
  - ۱۱- سایر فعالیت‌های مرتبط با اهداف تعاونی.
- ج: تشکیل نمایشگاه فروش کالاهای تولیدی دانشجویان: دانشجویانی که می‌توانند در زمینه‌های هنری، صنایع دستی و غیره کالایی تولید کنند اگر در تعاونی‌های دانشجویی متشکل گردند و تعاونی، نمایشگاه برای فروش کالاهای تولیدی دانشجویان برگزار نماید و دانشگاه آنان را حمایت نماید این امر باعث می‌شود که دانشجویان با تشکیل این گونه تعاونی‌ها اولاً در آمدی برای خود فراهم نمایند. ثانیاً اوقات بیکاری خود را به تولید کالاهای مورد علاقه خود پردازند از این رو به سوی انحرافات اجتماعی کشیده نمی‌شوند و از مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی رهایی می‌یابند.
- د) تشکیل تعاونی دانشگاهیان: دانشگاه محور توسعه جامعه است و نیروهای دانشگاهی مسؤولیت خطیری در زمینه توسعه علم، دانش و تکنولوژی جامعه به عهده دارند و لازم است مشکلات نیروهای دانشگاهی برطرف گردد و نیازهای آنان تأمین گردد تا با فراغت بال به وظیفه اصلی خود پردازند و تعاونی دانشگاهی می‌تواند با تأمین نیازهای اعضاء «مددکار فعالیت اعضاء خود در کل جامعه باشد و در امور سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جامعه نقش داشته باشد» (وزارت تعاون، ۱۳۷۵، ص ۷۰) اعضاء اصلی دانشگاه سه گروه اعضاء هیأت علمی، کارکنان و دانشجویان هستند که در

دانشگاه در حال فعالیت هستند این سه گروه در محیط دانشگاه و جامعه دارای مشکلاتی هستند و چنانچه مشکلات آنها برطرف گردد بهتر می‌توانند وظایف خود را انجام دهند. یکی از راه‌های برطرف کردن این مشکلات، تشکیل تعاونی چند منظوره و عام در دانشگاه است که با عضویت سه گروه مذکور به وجود می‌آید برای آشنایی با این تعاونی به ویژگی‌های آن اشاره می‌گردد:

الف) اهداف تعاونی

- ۱- ارائه خدمات شایسته به جامعه دانشگاهی و دانشجویان
- ۲- دفاع از مظاهر خوب زندگی و تقویت زندگی دانشجویان.
- ۳- ایجاد رابطه صمیمی و همبستگی لازم بین سه گروه اصلی دانشگاه
- ۴- حمایت از توسعه مطالعه، آموزش و پژوهش دانشجویان، اعضای هیأت علمی و

کارکنان

- ۵- دفاع از حقوق مردم و دانشجویان از طریق مشارکت، همکاری و کمک متقابل آنان.

۶- گسترش و توسعه استقلال و تحکیم همبستگی انسانی جامعه

۷- تأمین نیازهای اعضا

۸- بهبود معیشت دانشجویان، فارغ‌التحصیلان، اعضای هیأت علمی و کارکنان

ب) اعضای تعاونی

اعضای تعاونی شامل دانشجویان، استادان، کارکنان، فارغ‌التحصیلان و کارگران مشاغل مختلف دانشگاه می‌گردند.

ج) حوزه فعالیت تعاونی

فعالیت تعاونی باید در مرحله اول در زمینه ارائه خدمات شایسته به اعضا دانشگاهیان و دانشگاه باشد و در مرحله دوم مردم هم باید بتواند از خدمات این نوع تعاونی‌ها استفاده نمایند.

د) مدیریت و کارکنان تعاونی

سمت‌های هیأت مدیره و مدیرعامل به اعضای هیأت علمی و مدیران ارشد دارای تعهد و تحصیلات عالی واگذار می‌شود و اداره امور روزمره تعاونی‌ها به افراد شایسته و

تمام وقت واگذار می‌گردد و تلاش می‌شود کارها به اعضا واگذار گردد تا درآمد اعضا افزایش یابد.

ه) فعالیت تعاونی

فعالیت تعاونی می‌تواند در زمینه‌های زیر گسترش یابد:

- ۱- تأمین نیازهای مصرفی اعضا
- ۲- تأمین نیازهای مالی و اعتباری اعضا
- ۳- ارائه خدمات تایپ، فتوکپی، چاپ و نشر کتاب، فروش کتاب، جزوه، مجله، روزنامه، لوازم التحریر و غیره به اعضا
- ۴- فروش محصولات هنری تولید شده توسط دانشجویان
- ۵- خدمات پستی، مخابرات، اینترنت.
- ۶- دایر کردن بوفه دانشجویی
- ۷- برگزاری تور مسافرتی، تفریحی و زیارتی
- ۸- برگزاری دوره‌های آموزشی برای اعضا
- ۹- تأمین مسکن و خوابگاه برای دانشجویان
- ۱۰- تأمین پانسیون و مهمانخانه شبانه‌روزی برای دانشجویان
- ۱۱- تأمین غذای دانشجویان در دانشگاه و خوابگاه
- ۱۲- تأمین سرویس‌های ایاب و ذهاب دانشجویان
- ۱۳- ارائه خدمات مختلف به دانشگاه از قبیل خدمات نظافت، نگهداری، باغبانی، تأسیسات، تعمیرات ساختمانی، نقلیه، فتوکپی، ماشین‌نویسی، جشنواره‌ها، روابط عمومی، اردوها، امور پست و تلفن و غیره.

و) تشکیلات تعاونی

۱- ارکان تعاونی:

تشکیلات قانونی تعاونی متشکل از مجمع عمومی، هیأت مدیره و بازرس است. هیأت مدیره مدیرعامل را انتخاب می‌نماید و مدیرعامل با هماهنگی هیأت مدیره کادر اجرایی را انتخاب می‌کند.

۲- کمیته‌های فرعی:

برای فراهم نمودن زمینه مشارکت اعضاء در امور تعاونی و توسعه آن پیشنهاد می شود کمیته های زیر متشکل از اعضاء براساس تخصص و علاقه آنان تشکیل گردد:

۱-۲- کمیته سیاست گذاری و برنامه ریزی و مدیریت

۲-۲- کمیته آموزش برای اعضاء کارکنان و مدیران

۳-۲- کمیته تبلیغات برای ترویج فرهنگ تعاون و جذب اعضاء جدید

۴-۲- کمیته امور مالی و تأمین سرمایه و اعتبار

۵-۲- سایر کمیته های تخصصی مورد نیاز.

اگر تعاونی دانشگاهی با تشکیلات و اهداف و برنامه های مناسب در دانشگاه تشکیل گردد و کلیه اقشار دانشگاهی را دربرگیرد و دانشجویان را وارد فعالیت های اجتماعی و اقتصادی نماید مسلماً بخشی از مسائل و مشکلات اجتماعی و اقتصادی دانشجویان برطرف خواهد شد و دانشجویان با مشکلات دانشگاه بیشتر آشنا خواهند شد و مسؤلیت بیشتری احساس خواهند نمود.

۴- از آنجا که فرضیه چهارم یعنی «گزینش دانشجوی غیربومی از مناطق جغرافیایی مشابه و هم فکر با مردم یزد و آشنا نمودن این دانشجویان با فرهنگ مردم یزد باعث کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان می گردد» تأیید گردیده است پیشنهادهای زیر ارائه می گردد:

الف: برای کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان ترتیبی اتخاذ گردد که سازمان سنجش آموزش کشور به داوطلبان مناطقی از کشور اجازه انتخاب دانشگاه یزد به عنوان محل تحصیل بدهد که محیط زندگی این دانشجویان از نظر جغرافیایی و فرهنگی با محیط جغرافیایی و فرهنگی مردم یزد سازگار باشد.

ب: دانشگاه یزد در ابتدای ورود دانشجویان غیربومی برای آنان کلاسهای توجیهی به منظور آشنایی آنان با محیط جغرافیایی و فرهنگی یزد برگزار نماید. این کلاسها می تواند توسط متخصصان فرهنگ و جغرافیای یزد برگزار گردد.

۵- از آنجا که فرضیه پنجم یعنی «برگزاری اردوی تفریحی، جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان با مسؤلین دانشگاه و تأمین امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی برای دانشجویان باعث کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان می گردد» تأیید گردیده

است پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد:

الف: دانشگاه یزد اردوی تفریحی، علمی و شغلی برای دانشجویان برگزار نماید. این اردوها می‌تواند به واحدهایی اعزام گردد که کار، فعالیت و حرفه آن واحدها با رشته تحصیلی دانشجویان در ارتباط است. این واحدها می‌توانند از طرف گروه‌های آموزشی و دانشکده‌ها شناسایی و مشخص گردند و مسؤلیت دانشجویان در طول دوره اردو به عهده امور دانشجویی دانشگاه باشد و راهنمایی دانشجویان در آن واحدها به عهده مسؤلین آگاه آن واحدها باشد این اردوها می‌توانند با بازدید از چند مرکز تفریحی در اطراف آن واحدهای اقتصادی پایان یابد.

با این برنامه دو هدف حاصل می‌گردد:

- ۱- دانشجویان با زمینه‌های کار و اشتغال در زمینه رشته و تخصص خود آشنا می‌گردند و به رشته تحصیلی و آینده خود امیدوار می‌شوند و بهتر درس می‌خوانند.
- ۲- روحیه دانشجویان ضمن گردش در مناطق مختلف و آشنایی آنان با زمینه‌های شغلی و تخصصی خودشان بانشاط می‌گردد.

ب: جلسات پرسش و پاسخ با مسؤلین دانشگاه مورد درخواست اکثر پاسخگویان بوده است و مزایای زیاد دارد و شایسته است دانشجویان هر گروه و دانشکده یکبار در هر ترم، جلسه پرسش و پاسخ با استادان، رئیس دانشکده و مدیر گروه خود در حضور مسؤلین دانشگاه داشته باشند. این جلسه می‌تواند حداقل سالی یکبار برگزار شود. برگزاری این جلسات باعث مطرح شدن ابهامات، اشکالات، کم توجهی‌ها و کم کاری‌ها در همه زمینه‌ها و سطوح می‌شود و همه افراد دقت بیشتری در انجام وظایف خود می‌نمایند. برگزاری این جلسات می‌تواند توسط روابط عمومی دانشگاه برای همه گروه‌ها و دانشکده‌ها تنظیم گردد.

منابع

- ۱- آشوری، داریوش، تعریف‌ها و مفهوم فرهنگ، تهران: مرکز اسناد فرهنگی آسیا، ۱۳۵۷.
  - ۲- اداره کل آموزش دانشگاه یزد، آمار دانشجویان دانشگاه یزد در سال ۱۳۸۰، یزد: اداره کل آموزش دانشگاه یزد، ۱۳۸۰.
  - ۳- حقیقی، اسماعیل، الفبای فرهنگ، تهران: پارسا، ۱۳۷۶.
  - ۴- داعی‌الاسلام، محمدعلی، فرهنگ نظام، تهران: دانش، ۱۳۶۲.
  - ۵- سیف‌اللهی، سیف‌الله، مبانی جامعه‌شناسی، تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۶۷.
  - ۶- صالحی، محمد مهدی، جامعه‌شناسی معاصر، تهران: دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی، ۱۳۵۲.
  - ۷- صلیبا، جمیل، واژه‌نامه فلسفه و علوم اجتماعی، تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۷۰.
  - ۸- عمید، حسن، فرهنگ عمید، تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۴.
  - ۹- لهسایی‌زاده، عبدالعلی، نظریات مهاجرت، شیراز: نوید، ۱۳۶۸.
  - ۱۰- محسنی، منوچهر، مقدمات جامعه‌شناسی، تهران: دوران، ۱۳۷۶.
  - ۱۱- معین، محمد، فرهنگ فارسی، تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۱.
  - ۱۲- وزارت تعاون، اساسنامه تعاونی دانشجویی، تهران: وزارت تعاون، ۱۳۷۹.
  - ۱۳- وزارت تعاون، تعاونی‌های دانشگاهی در آسیا، تهران: وزارت تعاون، ۱۳۷۵.
- Dicks, Dianne. Preventing Cultural., Zurich: Bergli Books, 2000.

